

Paus Alexander VI: maffioso of Maecenas?

MASTERCLASS RENAISSANCE
12 SEPTEMBER 2016
STEDELIJK GYMNASIUM SCHIEDAM

Paus Alexander VI: maffioso of Maecenas?

Doel van vandaag: feest van herkenning

1. De pausen ‘van 0 tot nu’
2. Alexander VI Borgia: geschreven bronnen
3. Een ongeschreven bron: de Borgia appartementen in de Vaticaanse musea
4. Conclusie: maffioso of Maecenas?

De Pausen van 0 tot nu

- Wat weten jullie al van de paus en dan vooral van de pausen in de Renaissance?

De Pausen van 0 tot nu

- De paus (uit het Grieks πάππας en Latijn papa = vader) is de bisschop van Rome.
- Eerste paus: apostel Petrus
Overal herkenbaar aan ...

De Pausen van 0 tot nu

- In de tijd van keizer Constantijn werd het christendom uit de illegaliteit gehaald.
- In 313 voerde hij godsdienstvrijheid in.
- Volgens de legende is hij door paus Silvester I gedoopt.

De pausen van 0 tot nu

Lateraanse paleis (vanaf Constantijn tot Avignon)

- Naast San Giovanni in Laterano

Avignon (1309-1377)

- Franse paus Clement V
- 7 Franse pausen

Vaticaan (1378 – nu)

De pausen van 0 tot nu

- Renaissance pausen: kerkelijke en wereldlijke heersers.
- Patronage van o.a. bouw- en schilderkunst.
- Sinds de 15^e eeuw: titel P(ont). M(ax).

De pausen van 0 tot nu

- Nu: paus Franciscus (Jorge Mario Bergoglio uit Argentinië)
- Naam van de paus: sinds paus Johannes II (533-535), oorspronkelijk Mercurius

De pausen – gebouwen quiz

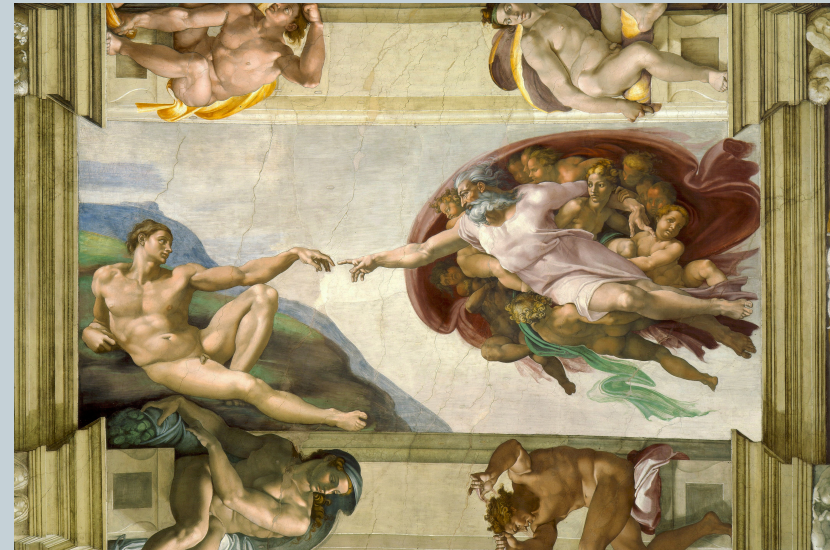

- Je kunt nog heel vaal zien welke Renaissance pausen aan een bepaald gebouw hebben gewerkt.
- Bekijk de wapenschilden op je hand-out en leer ze uit je hoofd.
- Probeer zo zonder te kijken de quiz te doen.

Pausen – gebouwen quiz

- Paus Julius II della Rovere
- Sixtijnse kapel in de Vaticaanse musea

Pausen – gebouwen quiz

- Paus Urbanus VIII Barberini
- Baldakijn in de St. Pieter (gemaakt door Bernini)

Pausen – gebouwen quiz

- Paus Pius IV Medici
- Porta del Popolo, meest noordelijk stadspoort van Rome (gebouwd in 1561)

Pausen – gebouwen quiz

- Kardinaal Scipione Borghese, neef van paus Paulus V
- Villa Borghese, park rondom de Galleria Borghese.

Pausen – gebouwen quiz

- Paus Alexander VII liet de gevel bouwen.
- Santa Maria del Popolo

Paus Alexander VI: maffioso of Maecenas?

Rodrigo Borgia – Paus Alexander VI

- Toen Rodrigo kardinaal was, kreeg hij 4 kinderen met Vannozza dei Cattanei: Cesare, Giovanni, Lucrezia en Gioffre.
- Als paus had hij een relatie met Giulia Farnese, met wie hij (naar men zegt) dochter Laura kreeg.

Rodrigo Borgia – Paus Alexander VI

- De kinderen kregen bizar snel en gemakkelijk titels of kerkelijke functies (nepotisme):
  - **Cesare**
bisschop (15 jaar)
aartsbisschop (16 jaar)
kardinaal (18 jaar)
  - **Lucrezia**
4x uitgehuwelijkt aan edele heren
gouverneur van Spoleto (19 jaar)
  - **Giovanni**
Hertog van Gandía
Aanvoerder van de pauselijke legers (18 jaar)

Paus Alexander VI: maffioso of Maecenas?

- Lees de teksten op je hand-out en beantwoord over iedere tekst deze vragen:
  1. Welk beeld krijg je van Alexander VI op basis van deze tekst?
  2. Hoe betrouwbaar vind je deze bron?

De Borgia-appartementen

- In het apostolisch paleis (nu Vaticaanse musea) tussen de Stanze van Rafaël en de Sixtijnse kapel.
- Beschilderd door Pinturicchio in 1492-1495
- Nu in gebruik voor moderne religieuze kunst.

Sint Catharina = Lucrezia Borgia

Sint Catharina = Lucrezia Borgia

- ‘Kamer van de heiligen’
- Catharina van Alexandrië en keizer Maxentius filosofen rad vuur onthoofding
- Boog van Constantijn
- Pacis Cultori = motto van Alexander VI

Cesare en Alexander zelf bij de verrijzenis

Cesare en Alexander zelf bij de verrijzenis

- ‘Kamer van de mysteries’
- Alexander zit geknield
- Cesare is de soldaat met de lans
- Wat gebeurt er bij de verrijzenis?

Vanozza dei Catanei bij annunciatie

Vanozza dei Catanei bij annunciatie

- ‘Kamer van de mysteries’
- Wat is de annunciatie?

witte bloemen
duif
blauw

Conclusie: maffioso en/of Maecenas?

- Kunnen we ons op basis van deze bronnen een beeld vormen van Alexander VI?
- En kunnen we bepalen of hij meer een maffioso of een Maecenas was?

In de moderne tijd

